

**ՀՀ ԿԳՄՄՆ «Մարտունու Տ. Աբրահամյանի անվան ավագ դպրոց»
ՊՈԱԿ**

ԱՎԱՐՏԱԿԱՆ ՀԵՏԱԶՈՏԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔ

Թեմա- Սովորողի ինքնուրույնության ձևավորումը առարկայի դասավանդման ընթացքում

Դպրոց- Արինի միջնակարգ դպրոց

Ուսուցիչ- Արզումանյան Կարինե Օգսենի

Դեկավար- Օհանեսյան Կիմա

ՎԱՅՔ 2023

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

Ներածություն	3
Գրական ակնարկ	5
Աշակերտների ինքնուրույն գործունեության կազմակերպման ձևերը	8
Եզրակացություն	17
Գրականության ցանկ	18
Հավելված	19

ՆԵՐԱԾՈՒԹՅՈՒՆ

Կրթական համակարգի կարևոր խնդիրներից և արժեքային կողմնորոշիչներից մեկն է աշակերտների մեջ ինքնուրույնության և նախաձեռնության ունակությունների ձևավորումն ու զարգացումը: Այս որակները օգնում են անձին հետագայում ինքնադրսևորվել կյանքի բոլոր բնագավառներում: Սովորողները այս որակների շնորհիվ զարգացնում են իրենց ճանաչողական կարողություններն ու հմտությունները:

Դպրոցական տարիքի երեխաների մեջ ինքնուրույնության զարգացումը էապես կախված է մեծերից, հարազատներից և ուսուցիչներից, ովքեր շրջապատում են երեխային:

Հետազոտության արդիականությունը: Սովորողների մեջ ինքնուրույնության ունակությունների զարգացումը դասերի ընթացքում հրատապ լուծումներ պահանջող խնդիրներից է : Հանրակրթության պետական չափորոշչով սահմանված են շրջանավարտներից ակնկալվող կարողունակությունները՝ ըստ կրթական աստիճանների ուսումնառության: Փաստաթղթում ամենաշատը գործածված են « ճանաչի, իմանա, վերլուծի, համեմատի» բայերը: Կարելի է եզրակացնել, որ սովորողը կրթական համակարգում ընկալվում է որպես վերլուծող, տրամաբանող, ինքնակազմակերպվող էակ, որն իր կարողունակություններով պատրաստ է ընդունելու ժամանակի մարտահրավերները և նպաստելու պետության և հասարակության զարգացմանը:

Ինքնուրույնության հմտությունների ձևավորման և զարգացման մեջ հսկայական է ուսուցչի դերը: Երեխաների ինքնուրույնությունը զարգանում է աստիճանաբար, դասից դաս, դասարանից դասարան:

Հետազոտության նպատակը

- ✓ Ուսումնասիրել աշակերտների ինքնուրույնության խթանման գործընթացի առանձնահատկությունները:
- ✓ Սովորողնորի մեջ ինքնուրույնության ունակությունների զարգացումը;
- ✓ Սովորողների ինքնուրույն ության արժևորումը:

Հետզոտության խնդիրները

- ✓ Ուսումնասիրել ինքնուրույնության խթանման հիմնական մանկավարժական միջոցները:
- ✓ Պարզել, թե ինչպես են ազդում մեթոդները աշակերտների ինքնուրույնության խթանման վրա:
- ✓ Արժևորել սովորողների ինքնուրույն գործունեությանը նպաստող մոտեցումները:
- ✓ Առաջարկել ինքնուրույնության խթանման ժամանակակից միջոցներ և եղանակներ:

Այսպիսով՝ մենք պետք է ունենանաք այնպիսի կրթական համակարգ, որտեղ սովորողները կլինեն ավելի ինքնուրույն, որն է կնպաստի զարգացած, կայուն պետություն և հասարակություն ունենալուն:

ԳՐԱԿԱՆ ԱԿՏԱՐԿ

Այժմ բոլոր ոլորտներում զարգացման տեմպերն արագանում են , այդ թվում նաև նկատվում է զարգացում կրթական համակարգում :Եվ անհրաժեշտ է աշակերտներին տալ հիմնարար գիտելիքներ և սովորեցնել ինքնուրույնություն: Այս համընդհանուր զարգացման աշխարհում առանձնահատուկ կարողություն է մարդու ինքնուրույնությունը , այն անձնային որակ է : Ինքնուրույնությունը, սեփական կյանքը կազմակերպելու, սեփական հոգևոր ու մտավոր հնարավորությունները գիտակցելու, գնահատելու և ըստ այդմ իր զարգացման ուղին ընտրելու մարդու ընդունակությունն է: Ինքնուրույնության ձևավորման նախապայմանը ազատությունն է : Որպեսզի աշակերտն ինքնուրույն ուսումնական գործունեություն ծավալի, նրան անհրաժեշտ է այդ հնարավորությունը տալ: Ինքնուրույնության գաղափարի համատեքստում ուսուցչի համար կարևոր խնդիր է դառնում ուսուցման գործընթացն աստիճանաբար ինքնուսուցման գործընթացի վերածելը: Ինքնուսուցման պարագայում սովորողն ինքն է կազմակերպում, կարգավորում և հսկում իր իմացական գործունեությունը: Ինքնուրույն ուսումնական աշխատանքները լավագույնս կարելի է իրականացնել ուսուցման գործընթացը՝ մասնակիորեն հետազոտական գործընթացի վերածելով:

Ուսուցիչները հաճախ կիրառում են աշակերտների ակտիվությունը խթանող հնարներ, և համարում են, որ իրենք կազմակերպեցին ինքնուրույն աշխատանք: Անկասկած, այդ հնարների կիրառմամբ նրանք սովորեցնում են աշակերտներին ինքնուրույն աշխատել ,բայց այն դեռ ինքնուրույն աշխատանք չէ:

Նախ տեսնենք,թե ինչ են իրենցից ներկայացնում ինքնուրույնություն և ինքնուրույն աշխատանք արտահայտությունները: Ինքնուրույնությունը անհատի անձնային որակ է, իսկ ինքնուրույն աշխատանքը՝ ուսումնական աշխատանքի ձև:

Ինքնուրույնության և ինքնուրույն աշխատանքի միջև գոյություն ունի սերտ կապ: Ինքնուրույն աշխատանքը մի կողմից արդեն ձեռքբերված ինքնուրույնության արտահայտումն է, մյուս կողմից՝ ինքնուրույնության զարգացմանը նպաստող միջոց:

Կարելի է ասել, որ ինչպես դպրոցում, այնպես էլ ողջ կյանքի ընթացքում սովորողների ինքնուրույն աշխատանքի ընթացքում են զարգանում գիտելիքների յուրացման գործընթացն իրականացնող ճանաչողական կարողություններն ու հմտությունները:

Գաղտնիք չէ, որ արդի ժամանակաշրջանում տարրական և միջին դասարաններում ուսումնասիրության միջև գոյություն ունի անջրպետ:

Նույնիսկ բազմաթիվ փորձառու ուսուցիչներ կազմակերպելով սովորողների ուսումնական գործունեությունը՝ չեն խթանում նրանց ակտիվության զարգացմանը: Այդպիսի ուսուցիչներից աշակերտը կարող է օգնություն ստանալ առաջին իսկ դժվարության դեպքում:

Ինքնուրույն աշխատանքի հմտությունները չեն ծագում ինքն իրենց, դրանք անհրաժեշտ է ծնավորել և դրանում հսկայական դեր ունի ուսուցիչը: Երեխաների ինքնուրույնությունը զարգանում է աստիճանաբար, դաստիարակվում է դասից դաս, դասարանից դասարան:

Ինքնուրույն աշխատանքի համակարգված կազմակերպմամբ հնարավոր է հասնել այն բանին, որ երեխաները ձկուն և խորը յուրացնեն հասկացությունները, օրինաչափությունները, դաստիարակել նորը ճանաչելու ցանկություն և զարգացնել այն կարողությունները, որոնք պարտադիր են ինքնակրթության և ինքնակատատարելագործման համար:

Դեռևս Յ. Ա. Կոմենսկին, Ժ. Ժ. Ռուսսոն բազմիցս նշել են ուսուցման ընթացքում աշակերտների դիողականությունն ու ինքնուրույնությունը զարգացնելու անհրաժեշտությունը: Հետագա շատ մանկավարժներ տարբեր առիթներով ակնարկել են հանրակրական դպրոցում հետազգայտական մեթոդի կիրառման օգտին:

Հայ մանկավարժական միտքը ևս տարբեր ժամանակներում, նույնիսկ վաղ անցյալում, արժարծել է առաջադեմ մանկավարժների կարծիքները: Նրանցից շատերը (Բ. Նուրիջանյան, Գ. Հակոբյան, Է. Այվազյան, Պ. Ատրունի և այլն) առաջարկում են ինքնուրույն աշխատանք կազմակերպելու նպատակով սովորողներին ծանոթացնել հետազոտական մեթոդին: Ա. Մամուրյանը գրել է. « Ես համոզված եմ, թե ուսուցման մեթոդը, որ ամենեն

ավելի կմոտենա խուզարկության մեթոդին, անհամեմատ ավելի ընտիր է»: Իսկ Ա. Բահաթրյանցը գրել է . « Ուսուցիչը միշտ պիտի աշխատի զարգացնել աշակերտի ինքնագործունեությունը: Նա երբեք չպիտի ինքը գործե, ինքը ասե, ինքը նկարե կամ գրե այն , ինչ կարող է անել աշակերտը»:

Հետազոտական մեթոդի միջոցով՝ աշակերտների մեջ կզարգանա ինքնուրույնությունը, որը նրանց կօգնի կայացնել ճիշտ ու ինքնուրույն որոշումներ:

Ուսուցչի հիմնական մասնագիտական կարողությունները, որոնք անհրաժեշտ են ուսումնական գործընթացում նախագծային մեթոդի ու հետազոտության մեթոդի ժամանակ.

1. Ուսումնական միջավայրի հնարավորություններն օգտագործելու կարողություն:
2. Սովորողների համագործակցությունը կազմակերպելու, ակտիվությունն ու նախաձեռնողականությունը պահպանելու, սովորողների ինքնուրույնությունը, նրանց ստեղծագործական կարողությունները զարգացնելու հմտությունը:
3. Սովորողների նախագծային ու հետազոտական գործունեությունը կառավարելու կարողություն:

Աշակերտների ինքնուրույն գործունեության

կազմակերպման ձևերը

Փորձը ցույց է տալիս, որ՝

- Ճիշտ կազմակերպված ինքնուրույն աշխատանքը պարբերաբար անցկացնելով՝ սովորողներն առավել խորը և ճկուն գիտելիքներ են ձեռք բերում, քան ուսուցչի կողմից պատրաստի գիտելիքների հաղորդման դեպքում:
- Ըստ դիդակտիկական նպատակի և բովանդակության՝ տարատեսակ ինքնուրույն աշխատանքի կազմակերպումը նպաստում է սովորողների ճանաչողական և ստեղծագործական ունակությունների, մտածողության զարգացմանը:

□ Ինքնուրույն աշխատանքի անցկացումն ըստ մանրամասն մշակված մեթոդիկայի՝ արագացնում է սովորողների՝ գործնական կարողությունների և հմտությունների ձևավորումը, իսկ այն իր հերթին դրականորեն է ազդում ճանաչողական կարողությունների և հմտությունների ձևավորման վրա:

□ Ժամանակի ընթացքում դասերին ինքնուրույն աշխատանքի պարբերաբար կազմակերպման և տրված առարկայից տրվող տնային աշխատանքների բազմազան տեսակների հետ դրա համապատասխանեցման դեպքում մշակվում է ինքնուրույն աշխատելու հիմնարար կարողությունները:

Վերը գրվածից պարզ է դառնում, թե որքան մեծ նշանակություն ունի ինքնուրույն աշխատանքը դպրոցականների ուսուցման գործընթացում: Ինչպես ցույց են տվել ուսումնասիրությունները, սովորողների ինքնուրույն աշխատանքն ունի որոշակի կառուցվածք: Այն իր մեջ ներառում է վեց հիմնական փուլեր.

1. Կազմակերպչական.

Սա երեխաների աշխատանքային միջավայրի նախապատրաստումն է:

2. Բառարանների, հուշաթերթիկների բաշխում, որոնք անհրաժեշտ կլինեն աշխատանքի ընթացքում: Աշխատանքային միջավայրի նախապատրաստումը կարևորագույն պայման է արդյունավետ ինքնուրույն աշխատանքի կազմակերպման համար:

3. Նախապատրաստական.

Այս փուլում ուսուցիչը սովորեցնում է կամ մեկ անգամ ևս հիշեցնում է երեխաներին հանգիստ նստել, չխանգարել իր ընկերներին, պահպանել լռություն և կարգուկանոն, ուշադիր աշխատել, ինքնաստուգում կատարել և այն, այսինքն՝ այն ամենը, ինչը կապահովի աշխատանքի արդյունավետությունը:

4. Կողմնորոշիչ.

Այս փուլում ուսուցիչը սովորեցնում է առաջադրանքի բովանդակությունը: Նա ստանալով առաջադրանք՝ ընթերցում կամ վերընթերցում է պայմանը, դիտարկում է առարկան, ընթերցում է տեքստը և այլն:

Այս փուլի ընթացքում սովորողն իմաստավորում առաջադրանքը, առանձնացնում է, թե ինչ է տրված, թե ինչ պետք է իմանալկան կատարել, ինչպիսի գիտելիքներ և գործողություններ են պահանջվում աշխատանքի կատարման համար: Երեխաները ծանոթանում են հուշաթերթիկի բովանդակությանը: Բացի դրանից, այս փուլում, ուսուցիչը կարող է բաշխել աշխատանքի պլանը: Պլանը կարելի է գրառել նաև գրատախտակին: Գրատախտակին փակցվում է նաև թեմայի շուրջ մշակված պատասխանները, սխեմաները և այլն: Այս փուլում ձևավորվում է ուսումնական աշխատանք ծավալելու կարևորագույն կարողություններից մեկը՝ աշխատանքի համար կարևոր նյութեր ընտրելու կարողությունը:

5. հիմնական փուլ. Այս փուլում կատարվում է ինքնուրույն աշխատանքը:

6. Ամփոփիչ փուլ. Այս փուլում կատարվում է անցուդարձ: Ուսուցիչը գնահատում է, քննարկում է, վերլուծում ամբողջ դասարանի աշխատանքի ընթացքը, արդյունքները:

Նպատակահարմար է առաջադրանքի կատարման ստուգման համար առանձնացնել ևս մեկ կառուցվածքային փուլ՝ 7. ստուգիչ փուլ, որի ընթացքում աշակերտը կատարելով առաջադրանքը՝ ինքն իր սեփական նախաձեռնությամբ ստուգում է իր աշխատանքը և գնահատում այն, այսինքն՝ իրականացնում է ինքնաստուգում և ինքնավերահսկում:

Կազմակերպելով սովորողների ինքնուրույն աշխատանքը՝ ուսուցիչը պետք է կարողանա պատասխանել հետևյալ հարցերին.

- Տվյալ ուսումնական նյութի ուսումնասիրման գործընթացի ու փուլում է նպատակահարմար կազմակերպել ինքնուրույն աշխատանքը,

- ինքնուրույն աշխատանքի ինչ տիպ է անհրաժեշտ ընտրել և կիրառել գիտելիքների յուրացման տվյալ փուլում:

Ինքնուրույն գործունեության կազմակերպումն ու անցկացումը պահանջում է հատուկ մոտեցում: Այդ պատճառով անհրաժեշտ է մանրամասն մշակել դասի պլանը, որոշել ինքնուրույն աշխատանքի տեղը դասի ընթացքում, բովանդակությունը, դրա կազմակերպման ձևերն ու մեթոդները: Միայն այս դեպքում ինքնուրույն աշխատանքը արդյունավետ կընթանա : Ընդ որում, մանկավարժը պետք է նախատեսի աշխատանքի

բարդության մակարդակը, ծավալը, հնարավոր սխալները, դժվարությունները, որոնք կարող են ծագել երեխաների մոտ՝ այդ աշխատանքի կատարման ընթացքում: Ինքնուրույն աշխատանքի կազմակերպման ընթացքում անհրաժեշտ է մտորել նաև սովորողներին ցուցաբերվող օգնության և ստուգման ձևերի մասին: Ինքնուրույն աշխատելու կարողությունները մշակվում են նպատակաուղղված վարժությունների և աստիճանաբար բարդացող առաջադրանքների միջոցով: Մինչ ինքնուրույն աշխատանքի համար առաջադրանքներ տալը, այդ առաջադրանքների տեսակները յուրացվում են նախապես ուսուցչի հետ միասին կատարվող աշխատանքների միջոցով: Այնուհետև առաջադրանքների այս կամ այն մասը կատարում են աշակերտները, և, վերջապես, նրանք հնարավորություն են ստանում ամբողջ առաջադրանքը կատարել ինքնուրույն: Ուսուցիչը պետք է որոշի առաջադրանքների տեսակը, դրա տեղը դասի ընթացքում, բացատրի նպատակը և կատարման քայլերի հաջորդականությունը, հետևի սովորողների աշխատանքին՝ անհրաժեշտության դեպքում ցուցաբերելով օգնություն առանձին աշակերտներին: Աշխատանքի ստուգումը ևս կատարվում է ուսուցչի ղեկավարությամբ: Վերջինս արդյունքների քննարկմանը մասնակից է դարձնում ամբողջ դասարանին: Ինքնուրույն աշխատանքի հիմնական տեսակները կարելի է դասակարգել ըստ մի քանի հատկանիշների, որոնք միևնույն ինքնուրույն աշխատանքը բնութագրում են տարբեր տեսանկյուններից: Ինքնուրույն աշխատանքի տեսակները ներկայացնենք

I Ինքնուրույն աշխատանքի դասակարգման հատկանիշներ՝ ըստ ուսումնական նպատակների				
1. Հիմնարար գիտելիքների կրկնության և նոր նյութի ընկալմանը նախապատրաստող	2. Նոր նյութի ուսումնասիրությանը նպաստող	3. Գիտելիքները համակարգող	4. Որոշակի կարողություններ զարգացնող	5. Ստուգող, վերահսկող

աղյուսակի տեսքով.

<p>II Ըստ ճանաչողական գործունեության բնույթի</p>	
<p>1. Ըստ տրված նմուշի օրինակ՝ գրել տառեր, թվեր, սոսնձել տուփ և կառուցողական, որոնք ստեղծագործականմոտեցում են պահանջում:Ընդ որում, կամ ցույց են տալիս առարկան, որի շուրջ պետք է աշխատել, կամ էլ նշում են հարցը, թեման, որը պետք է բացահայտեն: Օրինակ՝ պատրաստել որևէ խաղալիք, հորինել շարադրություն որևէ թեմայով և այլն: Սովորողներին ներկայացվում է նշանակալի ազատություն, ինքնուրույնություն ինչպես բովանդակության որոշման, այնպես էլ աշխատանքի հնարների ընտրության մեջ: Կառուցողական ինքնուրույն աշխատանքները սովորեցնում են վերլուծել իրադարձությունները, երևույթները, փաստերը, ձևավորումեն ճանաչողական գործունեության հնարները և մեթոդները, նպաստում են</p>	<p>2. Ստեղծագործական – հետազոտական, որոնք երեխաների ինքնուրույն գործունեության գազաթնակետն են հանդիսանում: Այդ աշխատանքները ամրապնդում են գիտելիքների ինքնուրույն որոնման հմտությունները: Դրանք ստեղծագործող անձի ձևավորման արդյունավետ միջոցներից են: Ստեղծագործական բնույթի ինքնուրույն աշխատանքները հնարավորություն են ընձեռնում աշակերտներին ձեռք բերել իրենց համար սկզբունքորեն նոր գիտելիքներ:</p>

<p>ճանաչողության նկատմամբ ներքին դրդապատճառների զարգացմանը, պայմաններ են ստեղծում դպրոցականների մտավոր ակտիվության զարգացման համար: Այս տիպի ինքնուրույն աշխատանքները հիմք են ձևավորում աշակերտի ստեղծագործական գործունեության հետագա զարգացման համար;</p>	
--	--

III Ըստ կազմակերպման ձևի		
<p>1. Ընդհանուր , երբ բոլոր սովորողները կատարում են միևնույն աշխատանքը</p>	<p>2. Խմբային, երբ սովորողների տարբեր խմբեր աշխատում են տարբեր առաջադրանքների վրա</p>	<p>3. Անհատական, երբ սովորողներից յուրաքանչյուրն աշխատում է հատուկ առաջադրանքների վրա</p>

IV Ըստ ինքնուրույն աշխատանքի ընթացքում դիդակտիկ նյութերի կիրառության՝

1. Աշխատանք դասագրքով, տեղեկատու գրականության շուրջ՝ բառարաններ, հանրագիտարաններ և այլն: Գրքի շուրջ ինքնուրույն աշխատելու կարողությունը սովորելուն նպաստող ամենակարևոր կարողություններից է: Առանց այդ կարողության յուրացման հնարավոր չէ իրականացնել գիտելիքների լիարժեք յուրացումը քանի որ յուրացման գործընթացի կարևոր կառուցվածքային տարրերը: Գրքի շուրջ աշխատելու կարողությունների զարգացումն իրականացվում է բոլոր առարկաների դասերի ընթացքում:
2. Շարադրություններ ըստ հենակետային բառերի, նկարների շուրջ և այլն:
3. Դիտումներ և գործնական աշխատանքներ: Դիտումների համար որպես

դիտարկվող առարկաներ կարող են լինել շրջապատող առարկաները և երևույթները:Սովորողները հաշվում են , չափում, ստեղծում:Նրանք դիտարկում են առարկաները և երևույթները անմիջականորեն բնության մեջ, անցկացնում են փորձեր՝ կատարելով գործնական աշխատանքներ:Դիտարկումների, փորձերի, գործնական և լաբորատոր աշխատանքների հետ կապված ինքնուրույն աշխատանքները ունեն շատ մեծ նշականություն, քանի որ նպաստում են աշակերտների դիտողականության, հետազոտական կարողությունների և հմտությունների զարգացմանը:

4.Աշխատանք բաշխիչ նյութերի կիրառման:

5.Գրաֆիկական աշխատանքներ

6.Ինքնուրույն աշխատանքներ, որոնք կախված են դիդակտիկ նյութերի ստեղծման հետ: Սովորողները պատրաստում են ինքնաշեն գրքեր ես և շրջակա առարկայի ալբոմներ, զանազան թեմաներով քարտեր և այլն:

Իսկ ի՞նչ ծավալով և ի՞նչ բնույթի առաջադրանքներ են անհրաժեշտ առաջադրել ինքնուրույն կատարելու համար: Այսպես.

1. Առաջադրանքների ծավալը պլանավորելու համար, անհրաժեշտ է հաշվի առնել սովորողների աշխատանքի տեմպը: Ժամանակը ճիշտ կազմակերպելու համար պետք է նախապես կատարել ինքնուրույն աշխատանքի համար պլանավորված առաջադրանքը: Այդ դեպքում մենք առաջադրանքի կատարման համար ուսուցչի կողմի ծախսված ժամանակը անհրաժեշտ է բազմապատկել երեքով, հենց հատկապես այդքան րոպե է անհրաժեշտ առաջադրանքի կատարման համար: Առաջադրանքի կատարման ընթացքում ուսուցիչը կարող է հասկանալ, թե ինչ տարրեր կարող են արգելակել կամ արագացնել սովորողների աշխատանքը:

2. Սովորողների ինքնուրույն ուսումնական գործունեության համար նախատեսված առաջադրանքների բնույթը անհրաժեշտ է աստիճանաբար բարձրացնել:

3. Առաջադրանքները պետք է ընտրել այնպես, որ նպաստեն դրանց նկատմամբ հետաքրքրության զարգացմանը:

4. Սովորաբար, աշակերտները ոչ միաժամանակ են ավարտում ինքնուրույն աշխատանքը: Ինքնուրույն աշխատանքների համար առաջադրանքներ ընտրելիս

անհրաժեշտ է հաշվի առնել, որ գիտելիքների, կարողությունների և հմտությունների յուրացման գործընթացում սովորողներից պահանջում է տարբեր ժամանակահատված: Այդ պատճառով նպատակահարմար է նախապես պատրաստել առաջադրանքներ, լրացուցիչ առաջադրանքներ՝ արագ աշխատող աշակերտների համար:

5. Ինքնուրույն աշխատանքի համար նախատեսված առաջադրանքները ցանկալի է, որ աշակերտներից պահանջեն կամային ջանքեր:

6. Ինքնուրույն աշխատանքի համար ցանկալի է առաջադրել այնպիսի առաջադրանքներ, որոնց կատարման համար կպահանջվի գիտելիքների կիրառում նոր իրավիճակներում: Միայն այդ դեպքում ինքնուրույն աշխատանքը կնպաստի սովորողների ճանաչողական ունակությունների ձևավորմանը և նախաձեռնողականության դրսևորմանը:

7. Ցանկալի, որ ինքնուրույն աշխատանքի համար նախատեսվող առաջադրանքները հետաքրքրեն սովորողներին:

8. Առաջադրանքների բովանդակությունը պետք է մատչելի լինի աշակերտին, հենված լինի երեխաների կենսափորձի վրա, բայց միևնույն ժամանակ գտնվի նրանց զարգացման «մերձակա գոտում» , պարունակի որոշակի դժվարություն, որը երեխան կարող է հաղթահարել:

9. Յուրաքանչյուր թեմայի շուրջ առաջադրանքների ընտրության ընթացքում պետք է հատուկ ուշադրություն դարձնել հասկացության բոլոր հատկանիշների բազմակողմանիորեն ամրապնդմանը, հստակ առանձնացնել այն կարողություններն ու հմտությունները, որոնք անհրաժեշտ է ձևակերպել և ամրապնդել: Պատահականության բացառումը նպաստում է դասի արդյունավետության բարձրացմանը:

10. Առաջադրանքների համակարգը պետք է կազմակերպել փուլ առ փուլ: Անհրաժեշտ է սկսել տիպային առաջադրանքներից, մանրամասն բացատրել դրանց լուծման մեթոդները: Ընդ որում աշակերտներին պետք է առաջարկել գործողություններ կատարել ըստ օրինակի: Այնուհետև անհրաժեշտ է առաջադրել նույնատիպ առաջադրանքներ: Հետո կարելի է առաջարկել առաջադրանքներ՝ չափազանց համառոտ հրահանգ տալով:

Վերջին փուլում անհրաժեշտ է առաջարկել առաջադրանքներ ամբողջովին ինքնուրույն կատարման համար: Այս փուլում նպատակահարմար է սովորողներին առաջարկել ստեղծագործական բնույթի առաջադրանքներ:

7-րդ դասարանում կատարեցի հետազոտություն «Խաթարված հերթականություն» մեթոդի միջոցով: Առանձին թղթերի վրա գրառված էին «Ավելորդը» պատմվածքում հաջորդաբար տեղի ունեցող և պատճառահետևանքային կապի մեջ գտնվող իրադարձություններ: Թղթերը դրվում են խառը հերթականությամբ: Աշակերտներին հանձնարարվում է որոշել տեքստի ճիշտ հերթականությունը: Այնուհետև հանձնարարվում է յուրաքանչյուրին նորից ընթերցել դասը և իրենց կատարած աշխատանքը ստուգել: 10 աշակերտից 6-ը կարողացավ ինքնուրույն զննել և գտնել իրենց սխալները, իսկ 4 աշակերտ այդպես էլ չկարողացավ՝ առանց դասընկերների օգնության, ինքնուրույն գտնել սխալները :

Եզրակացություն

Այսպիսով պարզ դարձավ, որ ինքնուրույնության ձևավորումը բարդ և երկարատև ու մեծ ջանքեր պահանջող աշխատանք է, որի նպատակն է դաստիարակել պետությանը պիտանի մարդ:

Արդի ժամանակներում շատ կարոր է, որ սովորողը լինի ինքնուրույն: Դրան հասնելու գործում մեծ է ուսուցչի դերը, ով համարվում է «մշակ», քանի որ դեռ վաղ հասակից «սերմեր է ցանում» աշակերտների մեջ ու ամեն տարի՝ « ջրելով ու մշակելով» հասնում է ցանկալի արդյունքի: Սակայն այդ ցանկալի արդյունքը տեսնելու համար , ուսուցիչը պետք է քայլի ժամանակին համընթաց, այսինքն պետք է մշակի և կիրառի այնպիսի մեթոդներ, որոնց միջոցով աշակերտներին կներգրավի դասապրոցեսին և աստիճանաբար կհասցնի ցանկալի արդյունքի. կձևավորի ինքնուրույնություն, որից էլ՝ նախաձեռնողություն, այսինքն՝ սովորածը կիրառելու կարողություն:

Գրականության ցանկ

1. lib.amedu.am
2. <https://boon.am/autonomy/>
3. Պ. Գ. Խաչատրյան , Ինքնուրույնության և ստեղծագործական կարողությունների զարգացումը, «Լույս» հրատարակչություն, 1974 թ.
4. Կ. Թորոսյան, Կ. Չիբուխչյան, Մ. Մանուկյան, Մեթոդական աշխատանքը դպրոցում, ձեռնարկ, «Զանգակ» հրատարակչություն, 2014 թ.
5. Մանկավարժական ընտիր երկեր, Երևան, 1950:
6. Богоявленская Д. Б., Психология творческих способностей — М., Издательский центр «Академия» 2002.

Հավելված

Դասի պլան

Ամսաթիվ`	19.09.2023 թ.
Առարկա`	Մայրենի
Դասարան`	6-րդ
Թեմա`	Հովհաննես Շիրազ, «Հորս հիշատակին...» բանաստեղծությունը
Կազմող ուսուցիչ`	Կարինե Արզումանյան

Նպատակ`

- * ընկալել տալ բանաստեղծության բովանդակությունը
- * հարստացնել բառապաշարը

Վերջնարդյունքներ`

- * վերաշարադրի լսած, կարդացած տեքստի բովանդակությունը (ՀՊՁ Հ 1)
- * տարբերի հոմանիշ, հականիշ բառերը (ՀՊՁ Հ 8)
- * դրսևորի քննադատական և ստեղծագործական մտածողություն

Կարողունակություններ`

- * սովորել սովորելու կարողունակություն
- * լեզվական գրագիտության կարողունակություն

Խաչվող հասկացություններ`

1. կայունություն և փոփոխություն
2. օրինաչափություն

Անհրաժեշտ նյութեր`

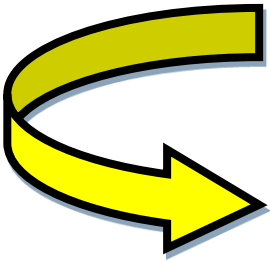
դասագիրք, տետր, ուսումնական նյութ, գրատախտակ:

Միջառարկայական կապ՝

Բնություն , Աշխարհագրություն

Ամփոփում ենք նախորդ դասը:

ԽԹԱՆՈՒՄ

Դասի կառուցվածքը ԽԻԿ համակարգով:

Ուսուցիչը հարց է տալիս, թե ինչ գիտեն Հ. Շիրազի մասին: Տարբեր կարծիքներ արտահայտելուց հետո ուսուցիչը մի փոքր տեղեկություն է հաղորդում: (5 րոպե)

Հովհաննես Շիրազ, «Հորս հիշատակին»

Ուսուցիչը համառոտ տեղեկություն է տալիս հեղինակի, նրա ու բանաստեղծության կապի մասին, հանձնարարում դասը կարդալ շղթայածև՝ յուրաքանչյուրը մեկական տուն՝ հաջորդելով իրար:

Հոմանիշների ուսուցում

Ուսուցիչը գրատախտակին գրում է բառեր, հանձնարարում ինքնուրույն գրել բառերի հոմանիշներն ու հակահիշները:

Հոմանիշներ

Խրճիթ

դրախտ

մանուկ

Հակահիշներ

դրախտ

մանուկ

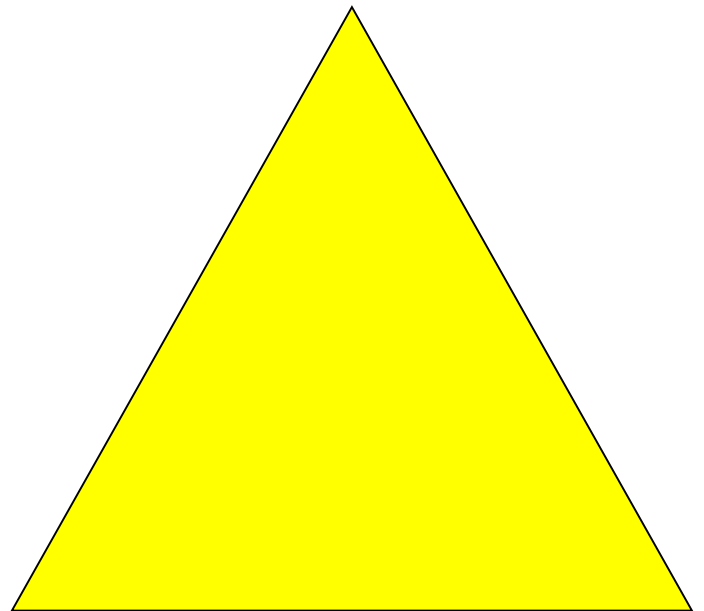
Խրճիթ

Աշակերտները ցանկությամբ արձակ կամ նույնությամբ ներկայացնում են բանաստեղծությունը և միասին բանաստեղծության համար ընտրում են նոր վերնագիր:

Կիրառում ենք 3-2-1 մեթ

1. երեք նոր փաստ, որ իմացանք
2. երկու փաստ, որոնք հետաքրքրեցին
3. մեկ հարց, որն առաջացավ թեման ուսումնասիրելուց հետո

Տնային աշխատանք

Կարդալ և վերաշարադրել բանաստեղծությունը:

Գնահատում